

Sedacija

DIAGNOSTIČNI CENTER BLED

SPOŠTOVANI,

v pogovoru z zdravnikom ste obravnavali tudi možnost, da bi med posegom prejeli zdravila, ki naj bi vam zmanjšala ali odpravila bolečino in najverjetneje pripomogla tudi k temu, da se po preiskavi in po posegu ne bi ničesar spomnili oz. bi imeli občutek, da ste preiskavo kar prespali. Dajanje takih zdravil imenujemo sedacija. Naš namen je, da vam pred tem predstavimo pomembna vprašanja in odgovore, s katerimi morate biti seznanjeni. Želimo, da jih v zadostnem obsegu spoznate in potem tudi upoštevate.

KDAJ SEDACIJA IN ZAKAJ?

Načeloma lahko preproste preiskave, kot sta ezofagogastroduodenoskopija in kolonoskopija, opravimo tudi brez sedacije. Ker vsak pacient preiskave ne prenaša enako, se lahko tudi pri teh posegih odločimo za sedacijo, da bi tako izboljšali počutje pacienta in bi pri zelo občutljivih osebah poseg sploh lahko opravili.

Sedacija večinoma pripomore, da so zapleteni in zahtevni posegi za paciente, pa tudi za preiskovalce, lažje izvedljivi.

Pri dalj časa trajajočih preiskavah, predvsem pri zahtevnih posegih (npr. ERCP – pregled trebušne slinavke in žolčevodov ali EUZ – endoskopski ultrazvok) ali pa če je po preiskavi treba opraviti še poseg, ki zahteva mirovanje

in preprečitev nehotenih gibov, s sedacijo dosežemo, da je preiskava uspešna in brez nepotrebne tveganja. Sedacija večinoma pripomore, da so zapleteni in zahtevni posegi za paciente, pa tudi za preiskovalce, lažje izvedljivi.

KATERA ZDRAVILA SE UPORABLJAJO?

Pomembno vlogo pri sedaciji igrata dve vrsti zdravil. To sta propofol in benzodiazepini (npr. učinkovina diazepam in midozolam).

Propofol ima kratkodelujoči učinek, ki nastopi hitro, po posegu pa se zelo kmalu zbudite. Propofol nima protibolečinskega učinka. Če pride do neželenih zapletov ob sedaciji, za propofol ne obstaja protisredstvo (antidot).

Benzodiazepini odpravljajo strah in zaskrbljenost ter pripomorejo k temu, da se posega ne spominjate. Imajo tudi to prednost, da zanje obstaja protisredstvo (flumazenil), s katerim lahko odpravimo učinek zdravila,

če pri sedaciji nastopijo zapleti. Po posegu pri sedaciji z benzodiazepini morate v primerjavi s propofolom dalj časa okrevati in biti pod ustreznim nadzorom. Glede na način delovanja in zadovoljstvo med posegi naj bi dajanje propofola imelo prednost pred midozolamom. Kadar izvajamo sedacijo z benzodiazepini, ima midozolam prednost pred diazepamom, ker ima krajši čas delovanja.

Pri sedaciji lahko uporabimo kombinacijo zdravil, npr. z dodatkom opiatov odpravimo bolečino in je zato treba dati manjši odmerek samega sredstva za sedacijo.

Med endoskopijo, ki se opravlja v sedaciji, boste pod nadzorom posebno izšolanega in usposobljenega osebja.

KATERE POTREBNE PREDPOGOJE MORA IZPOLNJEVATI ENDOSKOPSKA ENOTA ZA IZVAJANJE SEDACIJE?

Odgovoren zdravnik/-ca ali medicinska sestra imata obsežno znanje o intenzivni medicini, tako da sta sposobna obvladati mogoče zaplete, do katerih med sedacijo lahko pride. Vse osebe, ki so vključene v izvajanje sedacije in nadzor, med posegom in po njem, se redno udeležujejo ustreznega izobraževanja in obnavljajo svoje teoretično in praktično znanje s tega področja.

Med endoskopijo, ki se opravlja v sedaciji, boste pod nadzorom posebno izšolanega in usposobljenega osebja. Če pri vas obstaja večje tveganje (npr. spremljajoče bolezni) in je predviden daljši čas trajanja posega, bo poleg endoskopista navzoč še en zdravnik, ki bo zadolžen izključno za nadzor sedacije. V izjemnih primerih, če je to potrebno, bo navzoč tudi specialist anesteziolog. Pri preprostih endoskopskih posegih, in če pri pacientu ni večjega tveganja, lahko sedacijo uvede zdravnik endoskopist, potem pa sedacijo nadzira ustrezno usposobljena medicinska sestra.

Endoskopska enota ali bolniški oddelek sta opremljena z ustrezno opremo in aparati, ki opravljajo nadzor dihanja in srčnega utripa. Med sedacijo boste po posebnem nosnem katetru po potrebi prejemale kisik. Po posegu vas bomo, dokler bo to potrebno, nadzorovali v sobi za okrevanje.

MOGOČI STRANSKI UČINKI IN ZAPLETI PRI SEDACIJI?

Pri zdravilih, ki jih uporabljamo pri sedaciji, lahko pride do različne stopnje vpliva na zavest. Pod določenimi pogoji lahko sedacija pripelje tudi do popolne narkoze. Če pride do vpliva na reflekse, ki ohranjajo življenjske funkcije, ali pa do popolne odsotnosti (ugasnitve) le-teh (*npr. dihanje*), so potrebni ustrezni protiukrepi (*npr. asistirano dihanje s pomočjo aparatov*). To se sicer zgodi zelo, lahko rečemo ekstremno, redko (*največ pri 1 od 10.000 sediranih pacientov*).

Prav tako pri sedaciji lahko pride do zmanjšanja vsebnosti kisika v krvi in padca krvnega tlaka, zato bomo pri vas nadzorovali tudi ti dve življenjski funkciji (*npr. na prst bomo namestili poseben naprstnik in obenem vam bomo redno merili krvni tlak*). Če imate resno srčno bolezen, vam bomo merili delovanje srca z namestitvijo posebnih elektrod (EKG).

Pri odpustu potrebujete spremstvo osebe, ki vas bo spremljala do doma in po možnosti ostala pri vas še naslednjih nekaj ur.

Poleg zgoraj naštetih težav in zapletov lahko na mestu, kjer smo vam dali zdravila v žilo, pride do vnetja. Zelo redko pride tudi do alergičnih reakcij, npr. pri uporabi propofola, pripravljenega v sestavini, ki vsebuje beljakovinske dele.

Če ste na kaj alergični, nas morate o tem tudi sicer obvestiti.

KAJ SE BO DOGAJALO Z VAMI PO POSEGU?

Po koncu preiskave vas bomo namestili v sobo za okrevanje, kjer vas bo še naprej nadzorovalo usposobljeno osebje. Iz varnostnih razlogov boste tudi potem, ko boste popolnoma budni, še naprej ostali v sobi za okrevanje, vse do odpusta.

Pri odpustu potrebujete spremstvo osebe, ki vas bo spremljala do doma in po možnosti ostala pri vas še naslednjih nekaj ur. Pri odpustu boste sprejeli pismo, v katerem je tudi telefonska številka, na kateri je 24 ur dosegljiva ustrezna pomoč. Na to številko lahko pokličete, če pri vas po posegu pride do poslabšanja ali pa pride do zapletov (*npr. nepričakovana krvavitev*).

Po posegu naj se ne bi – to je odvisno od uporabljenega zdravila – do 24 ur aktivno udeleževali v cestnem prometu, še posebej ne vozili avtomobila, upravljali strojev ali pili alkoholnih pijač. Prav tako ne smete sprejeti nobene pomembne, pravno obvezujoče odločitve. Za delo boste ponavadi sposobni 24 ur po posegu, se pravi naslednji dan (*izjema so poklicni vozniki, piloti ...*). Natančni čas trajanja omejitev je odvisen od uporabljenega zdravila. ○ tem vas bo ob odpustu seznanil zdravnik.

ČE IMATE ŠE DODATNA VPRAŠANJA?

Pred sedacijo oziroma endoskopskim posegom vas bo zdravnik v pogovoru seznanil s posegom in odgovoril na vsa vaša vprašanja. Dobili boste informacije o pripravi na sedacijo, o različnih metodah sedacije in njenih morebitnih zapletih. Prav tako vas bomo seznanili s tem, kakšno je potrebno ravnanje po sedaciji. Pred odpustom iz ambulante boste dobili pisna navodila. Vedeti morate, da sedacijo lahko zavrnete ali pa se ji odpoveste. Vsebino in obseg pojasnila bo vaš zdravnik dokumentiral. Pojasnilo vam mora podati tudi, če ste v preteklosti že imeli enako ali podobno preiskavo ali pa menite, da ste že zadosti informirani.

Če česa niste razumeli ali imate dodatna vprašanja, potem jih, prosimo, brez zadržkov postavite. Ne nazadnje gre pri tem za vaše zdravje, vaše zaupanje v preiskavo in za vašo varnost.

DIAGNOSTIČNI CENTER BLED d.o.o.

Pod skalo 4, 4260 Bled

T: 04 579 80 00, F: 04 579 83 00

info@dc-bled.si

Enota Ljubljana - Vila Urbana

Barvarska steza 4, 1000 Ljubljana

T: 01 280 46 60, F: 01 280 46 61

ljubljana@dc-bled.si

www.dc-bled.si

Vsebina brošure je povzeta po smernicah DGE-BV (Deutsche Gesellschaft fuer Endoskopie und Bildgebende Verfahren). Brošura se uporablja v vseh družbah skupine Diagnostični center Bled. Celotna ali delna reprodukcija brez soglasja podjetja Diagnostični center Bled d.o.o. ni dovoljena. Besedilo pregledal in odobril strokovni direktor Diagnostični center Bled: prim. M. Stefanovič, dr. med., Oblikovanje: IDEARNA d.o.o. Verzija 1.0 z dne 01.01.2012